

A l'entorn del report de recerca en física

Al mes de març, l'Institut d'Estudis Catalans presentà el *Report sobre la Recerca en Física a Catalunya, 1990-1995*, emmarcat en el programa d'anàlisi i prospecció de les activitats de recerca a Catalunya en les diverses àrees de les ciències, les humanitats i la tecnologia. Podeu consultar els reports presentats fins ara a la web de l'IEC: [/www.iec.es/reports/reports/.htm](http://www.iec.es/reports/reports/.htm). Aquest programa de l'Institut, amb la col·laboració de la Direcció General de Recerca, pretén examinar amb una periodicitat d'uns quatre o cinc anys la marxa de la recerca al nostre país, per tal de subministrar una visió detallada dels èxits i de les mancances, dels resultats i de les necessitats. Aquest coneixement voldria esdevenir un instrument útil per tal que científics i polítics poguessin, a la llarga, optimitzar els objectius, els recursos i els resultats de la investigació.

El programa esmentat pot constituir, si es donen les condicions de rigor i qualitat que tots esperem, una bona línia d'actuació de l'IEC al servei de la recerca a Catalunya. No és missió de l'IEC competir amb els grups universitaris, sinó més aviat servir-los i estimular-los en fronts científics, en aspectes en què no ho faci ja l'Administració. Certament, el nivell del coneixement global de la recerca no és encara prou satisfactori, no tant, potser, per manca de dades sobre detalls, com per una manca d'elaboració, globalització i síntesi eficaç. El *Llibre Blanc de la Recerca a Catalunya*, publicat el 1990 en col·laboració amb la CIRIT, fou un primer pas en aquest sentit, que encara avui resulta prou útil. Però tot coneixement de la recerca

exigeix, a més de detall i de perspectiva, actualització i accessibilitat.

Com a autor de l'alludit report sobre física, em plauria que aquest pogués constituir un punt de partida per a una anàlisi més aprofundida de la nostra activitat. En primer lloc, convé que els investigadors s'hi sentin prou ben representats (per aquest motiu, estudiaré amb interès els suggeriments i les crítiques que se'n facin, que podeu fer arribar a l'adreça electrònica iftg1@cc.uab.es). A més d'això, m'adono que caldria, per exemple, més treball cienciomètric de seguiment de l'impacte de les nostres publicacions que anés més enllà d'una anàlisi basada en l'impacte mitjà de les revistes en què aquestes apareixen, i que ens permetés comparar els nostres treballs amb els valors mitjans indicats en les bases de dades internacionals, cosa que permetria anar més enllà d'una simple descripció i aprofundir en avaluacions. Caldria, a més, que aquestes estadístiques sobre citacions anessin acompanyades de reflexions interpretatives i de suggeriments d'actuacions. Seria interessant, també, poder comptar amb dades comparatives de la nostra recerca, tant en l'àmbit d'Espanya, com respecte a països comparables a Catalunya en nombre d'habitants o en renda. Això ens hauria de facilitar elements d'apreciació de qüestions rellevants de política científica, com ara: com ens afecta que no s'hagin fet els traspessos en recerca previstos en l'Estatut?, com evoluciona el tant per cent del PIB dedicat a la recerca a Catalunya?, és satisfactori el grau

d'ací, d'allà

de retorn en recerca pel que fa a la nostra aportació als fons de la Unió Europea?, com podria millorar la utilització dels recursos existents?, i, a més de la nostra millora, com podria contribuir al desenvolupament científic de les àrees deprimides més properes a nosaltres (com ara els països del Magrib)?

A més del fet que ens cal conèixer millor les nostres pròpies activitats, cal també que sapiguem transmetre aquest coneixement a la societat, la qual ignora gairebé per complet tot el que es refereix a recerca en general i a recerca en física en particular. Convé que la societat sàpiga que compta amb una comunitat d'investigadors relativament eficient, però millorable (en envergadura, en utilitat), i que aquesta es pugui il·lusionar una mica en la millora de la recerca. Per a això cal esgrimir no tan sols estadístiques europees, sinó també resultats, prestigi, presència cultural, modernització industrial... En una societat narcotitzada pel futbol i per programes televisius del més baix nivell, aquesta feina no és fàcil. Tot i això, convé fer examen de consciència i preguntar-nos quina d'aquestes coses podem o sabem oferir avui a la societat.

David Jou